

Per què Aspàrkia?

Asparkia: d'Aspàsia i Hiparquia, dues dones que figuren en la història com a rebels, dues dones de força i faedores de llur santa voluntat, dues dones amb sentit de l'humor i de l'amor, dones —a vegades— amb un bri de crueltat. Dues dones silenciades en el silenci de la història dels homes, a penes rescata-des de l'oblit per tan sols unes notes dels clàssics.

Les hem unides en el nom de la nostra revista perquè som el que ells no han volgut que siguem: anticonvencionals, fortes i també amants sota la llum del sol, somrients, plàcides, lliures...

No sabem si van ser bones —nosaltres no volem ser santes— però sí que sabem que d'elles es va parlar amb respecte o amb odi —tantes vegades ens odien únicament pel fet de fer-nos respectar— i també sabem que van saber mirar amb noves mirades, reaccionar a les imposicions i a l'ordre d'uns éssers maculins que reflectien en llurs lleis el poder de déus del seu mateix sexe.

Sobretot Aspàsia ha provocat la ira dels estafadors, dels que ens han volgut enganyar amb qüestions uterines. No els va agradar mai la seua condició de consellera i mestra de retòrica de Pèricles —el seu company— i que Sòcrates hi reconeixera qualitats molt poc comunes. Com a dona «il·legal» de l'home que va estar el seu amant, els poetes còmics la van vexar i la van qualificar de mantinguda, i amb això demostraren que també la rialla és susceptible de posar-se al servei d'arguments masclistes.

Per les coses que sabem, Aspàsia era de la ciutat de Milet i, per tant, pertanyent a la classe social dels metecs, condició que restringia encara més els debilitats drets de la dona a Atenes. A pesar de les dificultats, va brillar a l'àgora i no va consentir de ser relegada als gineceus. Un Pèricles enlluernat ha d'abandonar els seus prejudicis per estar amb ella: la paraula compartir, en lloc d'ordenar i manar, comença a tenir sentit. Després de la mort de l'arcont, Aspàsia va estimular Lísicles i el va encoratjar en la seua carrera política. Ombra flamejant, aquesta dona que va destacar en política i retòrica i va parlar sobre el valor educatiu de l'amor, no va poder accedir, a causa del seu sexe, als càrrecs que van ostentar els qui van estar al seu voltant. Però la història, n'estem segures, farà, encara que siga mitjançant altres noms, justícia.

L'admirada Grècia clàssica no va ser una època millor que qualsevol altra per a les dones. Tampoc Hiparquia —nascuda el segle següent a l'anomenat de Pèricles— no va tenir cap facilitat ni comprensió per a la seua opció personal: ser lliure per a l'amor i per a la filosofia. Però amb la seua actitud va aconseguir assolir, dia a dia, les llibertats segrestades. En una època en què això era absolutament impensable, va conquerir el dret a triar quan, davant la desesperació dels seus pares benestants, va prendre per company Crates, jove seguidor de Diògenes, que vagabundejava alterant les bones consciències fins a com-

prendre que «els generals no són altra cosa que conductors d'ases». Hiparquia que, com a dona, manca de drets públics, va elegir un d'aquells cíncics esparra-cats, potser perquè ells mateixos repudiaven aqueixa ciutadania xenòfoba de la polis, proclamant-se, ciutadans del món. De professió la seua llibertat, va exercir el seu dret a l'amor i a la sexualitat sense importar-li les mirades acusadores, ja que el savi «pot viure en una casa de vidre».

Va defensar amb afany la seua opció i la seua voluntat de saber: «Creus que he fet mal a consagrar a l'estudi el temps que, pel meu sexe, hauria d'haver emprat com a teixidora?», va qüestionar al sarcàstic Teodor l'Ateu. Ella coneixia la seua capacitat, no va deixar que l'enganyaren, mai no va témer expressar les seues opinions ni va recelar a l'hora d'enfrontar-se amb personatges armats d'insidiosa ironia, als quals va desarmar tantes vegades amb la seua.

Aspàsia i Hiparquia... noms que s'estudien en la història al costat del de llurs companys. Però han estat els companys de llurs companys els qui han escrit aqueixa història. Nosaltres l'hauríem escrita d'una altra manera, entre altres coses perquè si haguérem tan sols pogut escriure, la història hauria estat d'una altra manera.

**Seminari d'Investigació Feminista
Universitat Jaume I**